

- заохочувати відповідальність студентів за академічну доброчесність;
- формулювати чіткі очікування для студентів;
- розробляти справедливі та релевантні форми оцінювання;
- обмежувати можливості для академічної нечесності;
- кидати виклик академічній нечесності, коли такі випадки трапляються;
- допомагати визначити та підтримувати загальноуніверситетські стандарти академічної доброчесності.

Ґрунтовне дослідження аспектів реалізації принципів доброчесності в українській освітній системі було проведено аналітичною групою ОЕСР. У звіті докладно та аргументовано висвітлено загальні фактори, що породжують проблеми з академічною доброчесністю в системі освіти України. За висновками дослідників, основні недоліки системи вищої освіти України у сфері академічної доброчесності пов'язані з обмеженістю чинного законодавства, відсутністю чітких етичних норм, вразливістю процедур оцінювання та виявлення чинних порушень, безкарністю вчинків у цій галузі.

Прийняття оновленого Закону України «Про освіту» закладає правові основи формування політики доброчесності в освіті, зокрема у вищій школі. Водночас практична реалізація принципів академічної доброчесності потребує конкретних заходів, пов'язаних з особливостями підготовки фахівців на різних освітніх рівнях.

Таким чином, порушені проблеми потребують від усіх учасників освітнього процесу узгоджених дій, спрямованих на формування світогляду майбутніх фахівців, що базується на принципах академічної доброчесності. Високі освітні стандарти, в основу яких покладено відповідні цінності, стануть запорукою визнання результатів навчання в українських ВНЗ не лише роботодавцями, а й міжнародною спільнотою.

В. В. Компанієць

ЯКІСТЬ НАУКОВИХ ПРАЦЬ ЯК ФУНКЦІЯ КРИТЕРІЇВ ЇЇ ОЦІНКИ, А ТАКОЖ ТВОРЧОСТІ ТА МОРАЛЬНОСТІ ВЧЕНОГО

Однією із сучасних вимог щодо діяльності викладача закладу вищої освіти є його активна участь у науковій діяльності, до якої передусім належить публікація різних наукових праць. І зараз як ніколи гостро постає питання щодо забезпечення високої якості цих праць. При цьому самі підходи до оцінки якості ще остаточно не сформульовані, а також мають за своєю природою суб'єктивний характер.

Відомі такі вимоги до будь-якої наукової праці, як її актуальність, наукова новизна та практична цінність, доступна мова та стиль написання

праці, її структурованість та логіка, а також те, що вона створена саме автором і не містить незаконно використаних результатів праці інших авторів, тобто так званого плагіату.

Для того щоб виконати тільки ці формальні умови якості, необхідні як певні внутрішні якості автора (професіоналізм, обізнаність з проблемою, творчий потенціал і обов'язково – моральність, добросовісність), так і зовнішні умови.

Щодо останнього, то основні складові зовнішніх умов не сприяють створенню якісного наукового продукту, а, навпаки, ускладнюють цей процес. Це насамперед існуюча складна та трудомістка у виконанні система загальних вимог до викладача закладу вищої освіти поряд з невисокою оплатою праці, а також умови, які створені в системі вищої освіти та науки для здійснення саме наукової роботи, у т. ч. критерії оцінювання якості наукової праці викладача.

Відомо, що однією із основних вимог до викладача-науковця є кількість посилань на його праці, а також обов'язковість публікацій у закордонних виданнях, які для українських викладачів обмежуються лише двома (Scopus, Web of Science) та, окрім цього, найчастіше потребують великої плати за публікацію. Вихід вчені знаходять, з одного боку, у збільшенні кількості публікацій (для забезпечення цитування), а з іншого – у створенні формальних творчих колективів (для забезпечення помірності розміру оплати публікації). Але і те, і інше за своєю суттю суперечить принципам добросовісності та якості і не може забезпечити якісної наукової праці.

Також істотною проблемою є реальне зменшення часу, який залишається для якісної наукової праці, через зростання в освіті бюрократизації. Паралельно прискореними темпами збільшується потік нової інформації, яку необхідно осмислювати.

І остання зовнішня проблема, на якій ми зупинимось, – це умови для якісної наукової праці. Серед них: наявність сучасної інформаційної та технічної бази для досліджень, власних полігонів проведення досліджень та належного фінансування, якісної системи мотивації творчої праці. На жаль, сучасний «середньостатистичний» український вчений цих умов не має.

Таким чином, створені в українській системі вищої освіти та науки умови, на жаль, не сприяють, а скоріше заважають творчій, натхненній, якісній праці українських вчених. А що залишається для її забезпечення? Тільки внутрішній потенціал вченого – його творчі сили, моральність та добросовісність, бажання донести світло, правду, створюючи ідеї та нові корисні розробки, до наукової спільноти та молоді, сприяти вирішенню існуючих проблем та покращенню ситуації в певній галузі. Такий потенціал і необхідно формувати і виховувати у молодих вчених, взагалі підтримувати на неформальних людських засадах поза існуючою формальною системою оцінки і забезпечення наукової праці.